YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

12 päivänä lokakuuta 2004 *

Asiassa C-60/03,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Bundesarbeitsgericht (Saksa) on esittänyt 6.11.2002 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 14.2.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Wolff & Müller GmbH & Co. KG

vastaan

José Filipe Pereira Félix,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Gulmann, R. Schintgen, F. Macken ja N. Colneric,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Múgica Arzamendi,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.6.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Wolff & Müller GmbH & Co. KG, edustajanaan Rechtsanwalt T. Möller,

— Pereira Félix, edustajanaan Rechtsanwältin M. Veiga,

— Saksan hallitus, asiamiehenään A. Tiemann,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, C. Bergeot-Nunes ja O. Christmann,

— Itävallan hallitus, asiamiehinään E. Riedl ja G. Hesse,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään M. Patakia, avustajanaan Rechtsanwalt R. Karpenstein,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 49 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty Wolff & Müller GmbH & Co. KG -nimisen rakennusyrityksen (jäljempänä Wolff & Müller) ja Pereira Félixin välisessä asiassa, joka koskee kyseisen yrityksen vastuuta Pereira Félixin työnantajan maksettavana olevan vähimmäispalkan suorittamisesta takaajana.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16 päivänä joulukuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY (EYVL 1997, L 18, s. 1) johdantoosan viidennessä perustelukappaleessa säädetään seuraavaa:

"tällainen palvelujen tarjoamisen edistäminen valtioiden välillä edellyttää vilpitöntä kilpailua ja toimenpiteitä työntekijöiden oikeuksien varmistamiseksi".

4 Direktiivin 96/71 1 artiklassa, jonka otsikko on "Soveltamisala", säädetään seuraavaa:

"1. Tätä direktiiviä sovelletaan jäsenvaltioon sijoittautuneisiin yrityksiin, jotka tarjotessaan valtioiden välillä palveluja lähettävät 3 kohdan mukaisesti työntekijöitä työhön toisen jäsenvaltion alueelle.

— —

3. Tätä direktiiviä sovelletaan, kun 1 kohdassa tarkoitetut yritykset toteuttavat jotain seuraavista valtioiden välisistä toimenpiteistä:

a) työntekijän lähettäminen työhön yrityksen lukuun ja sen johdolla jäsenvaltion alueelle kyseisen yrityksen ja asianomaisessa jäsenvaltiossa toimivan palvelujen vastaanottajan välillä tehdyn sopimuksen nojalla, jos lähettävän yrityksen ja työntekijän välillä on työsuhde työntekijän lähetettynä olon ajan,

— —."

5 Direktiivin 96/71 3 artiklan, jonka otsikko on "Työehdot ja -olot", 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että työsuhteeseen sovellettavasta lainsäädännöstä riippumatta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut yritykset takaavat jäsenvaltion

alueelle työhön lähetetylle työntekijälle jäljempänä tarkoitettujen seikkojen osalta työehdot ja -olot, jotka siinä jäsenvaltiossa, jossa työ suoritetaan, vahvistetaan:

— laein, asetuksin tai hallinnollisin määräyksin,

ja/tai

— 8 kohdassa tarkoitetulla tavalla yleisesti sovellettaviksi julistetuin työehtosopimuksin tai välitystuomioin siltä osin kuin ne koskevat jotain liitteessä tarkoitettua toimintaa:

— —

c) vähimmäispalkat, myös ylityökorvaukset; tätä alakohtaa ei sovelleta täydentäviin työeläkejärjestelmiin

— — ."

6 Direktiivin 96/71 5 artiklassa, jonka otsikko on "Toimenpiteet", säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on toteutettava aiheelliset toimenpiteet tapauksissa, joissa tätä direktiiviä ei noudateta.

Jäsenvaltioiden on valvottava erityisesti, että työntekijöillä ja/tai heidän edustajillaan on käytettävissään asianmukaiset menettelyt tässä direktiivissä säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi."

Kansallinen lainsäädäntö

7 Verordnung über zwingende Arbeitsbedingungen im Baugewerbe -nimisen asetuksen (rakennusalan pakottavista työehdoista annettu asetus; BGBl. 1999 I, s. 1894), joka on annettu 25.8.1999, 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Tämän asetuksen liitteessä 1 lueteltuja vähimmäispalkasta rakennusalalla Saksan liittotasavallan alueella 26.5.1999 tehdyn työehtosopimuksen (työehtosopimus vähimmäispalkasta) määräyksiä sovelletaan kaikkiin sellaisiin työnantajiin ja työntekijöihin, joita tämä sopimus ei sido, mutta jotka kuuluvat sen soveltamisalaan 1.9.1999, jos yritys suorittaa pääasiallisesti Sozialgesetzbuchin [Saksan sosiaaliturvalaki; jäljempänä SGB III] III osan 211 §:n 1 momentissa tarkoitettuja rakennustöitä. Työehtosopimuksen sääntöjä sovelletaan myös työnantajiin, joiden kotipaikka on ulkomailla, ja niiden säännöstön soveltamisalalla työskenteleviin työntekijöihin."

8 Arbeitnehmer-Entsendegesetzin (työntekijöiden työhön lähettämisestä annettu laki; jäljempänä AEntG) 1a §:ssä, joka lisättiin lakiin 19.12.1998 annetun Gesetz zu Korrekturen der Sozialversicherung und zur Sicherung der Arbeitnehmerrechte

-nimisen lain 10 §:llä (sosiaalivakuutukseen tehtävistä tarkistuksista ja työntekijöiden oikeuksista annettu laki) (BGBl. 1998 I, s. 3843) ja joka tuli voimaan 1.1.1999, säädetään seuraavaa:

"Toiselle yritykselle SGB:n III osan 211 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rakennustöiden suorittamisen toimeksiantanut yritys vastaa tämän yrityksen tai aliurakoitsijan tai yrityksen tai aliurakoitsijan tehtävään valtuuttaman työvoimanvuokraajan, 1 §:n 1 momentin toisen ja kolmannen virkkeen, 2 a momentin ja 3 momentin toisen ja kolmannen virkkeen tai 3 a momentin neljännen ja viidennen virkkeen mukaisista velvoitteista maksaa työntekijälle vähimmäispalkkaa tai maksaa työehtosopimuspuolien yhteiseen rahastoon suoritettavat maksut samalla tavoin kuin takaaja, joka on luopunut oikeudestaan vaatia, että velkaa on ensin haettava velalliselta pakkotäytäntöönpanolla tai realisoimalla pantti. Ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu vähimmäispalkka käsittää rahamäärän, joka on maksettava verojen ja sosiaaliturvamaksujen ja työllisyyden edistämiseksi kannettujen maksujen tai vastaavien sosiaalivakuutusmaksujen pidättämisen jälkeen työntekijälle (nettopalkka)."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

9 Pereira Félix on Portugalin kansalainen, joka työskenteli 21.2.–15.5.2000 Berliinissä (Saksa) muurarina sellaisen rakennusyrityksen työmaalla, jonka kotipaikka on Portugalissa. Kyseinen yritys suoritti tällä rakennustyömaalla betoni- ja teräsbetonitöitä Wolff & Müllerille.

10 Pereira Félix vaati 4.9.2000 Arbeitsgericht Berliniin (Saksa) jättämässään kanteessa, että hänen työnantajansa ja Wolff & Müller oli yhteisvastuullisina velallisina velvoitettava maksamaan maksamatta oleva 4 019,23 Saksan markan (DEM) suuruinen palkan määrä. Hän katsoi, että viimeksi mainitun tulisi AEntG:n 1a §:n mukaisesti vastata takaajana hänen saamatta jääneistä palkoistaan.

11 Wolff & Müller riitautti Pereira Félixin vaatimukset väittäen muun muassa, että sen vastuu oli poissuljettu sen vuoksi, että AEntG:n 1a §:llä puututaan lainvastaisesti sen Grundgesetzin (perustuslaki) 12 §:ssä suojattuun ammatinharjoittamisen vapauteen ja sillä loukataan EY:n perustamissopimuksessa taattua palvelujen tarjoamisen vapautta.

12 Arbeitsgericht Berlin hyväksyi Pereira Félixin kanteen. Landesarbeitsgericht (Saksa), jonka käsiteltäväksi Wolff & Müller saattoi asian, hylkäsi sen valituksen osittain, minkä vuoksi se haki muutosta Revision-valituksella Bundesarbeitsgerichtissa.

13 Viimeksi mainittu katsoi, että ennakkoedellytykset sille, että Wolff & Müller on takaajana vastuussa AEntG:n 1a §:n nojalla, täyttyvät. Se katsoi myös, että tämä säännös on Grundgesetzin 12 §:n mukainen, koska kysymys on oikeasuhteisesta rajoituksesta. Kyseinen AEntG:n säännös oli sen mukaan kuitenkin omiaan rajoittamaan EY 49 artiklassa tarkoitetulla tavalla palvelujen tarjoamisen vapautta.

14 Tältä osin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa, että AEntG:n 1a §:ssä säädetty takaajan vastuu (jäljempänä takausvastuu) saattaa edellyttää tehokasta valvontaa ja näyttövelvollisuutta, jotka vaikuttavat erityisesti ulkomaisiin alihankkijoihin. Tämä voi merkitä lisää hallinnollisia kustannuksia paitsi urakoitsijalle, myös alihankkijoille. Nämä kustannukset rajoittaisivat muiden jäsenvaltioiden rakennusyritysten rakennustöiden tarjoamista Saksassa, koska ne tekevät tämän tarjoamisen vähemmän houkuttelevaksi.

15 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii myös, onko AEntG:n 1a §:stä seuraava palvelujen tarjoamisen vapauden rajoittaminen perusteltua.

16 Yhtäältä tämän tuomioistuimen mukaan takausvastuu tosin antaa työntekijöille tosiasiallisen edun, joka myötävaikuttaa heidän suojeluunsa. Työntekijöillä on työnantajansa lisäksi toinen velallinen, johon nähden he voivat vedota kansallisen lainsäädännön mukaiseen vähimmäispalkkaa koskevaan oikeuteensa.

17 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo, että tämän edun vaikutukset ovat kuitenkin rajoitettuja. Lähetettyjen ulkomaalaisten työntekijöiden on nimittäin käytännössä usein vaikea toteuttaa näitä palkkaa koskevia oikeuksiaan saksalaisissa tuomioistuimissa takaajana vastuussa olevaa yrittäjää vastaan. Työntekijöitä lähetetään usein tiettyyn rakennustyökohteeseen ainoastaan muutamaksi kuukaudeksi, ulkomaalaiset työntekijät eivät yleensä osaa hyvin saksaa eivätkä tunne Saksan oikeutta. Asian saattamiseen saksalaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi viimeksi mainittujen esittämien takausvastuuseen perustuvien vaatimusten perille ajamiseksi liittyy huomattavia vaikeuksia. Tämä suoja menettää myös taloudellista merkitystään, koska tosiasiallinen mahdollisuus vastikkeellisen työn tekemiseen Saksan liittotasavallassa vähenee huomattavasti.

18 Toisaalta ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan on otettava huomioon, että AEntG:n perustelujen mukaan takausvastuun tarkoitus on vaikeuttaa urakoiden antamista niin sanotun alhaisen palkkatason maista tuleville aliurakoitsijoille Saksan rakennussektorin työmarkkinoiden vilkastuttamiseksi, keskisuurten ja pienien yritysten taloudellisen olemassaolon suojaamiseksi ja työttömyyden torjumiseksi tässä jäsenvaltiossa. Nämä seikat eivät ainoastaan ole lain perusteluiden sanamuodon mukaan sääntelyn keskeinen kohta, vaan niitä on pidettävä sellaisena myös objektiivisen tarkastelun perusteella. AEntG:n 1a §:ssä nimenomaisesti ilmaistuihin tavoitteisiin ei kuulu ulkomaalaisille työntekijöille sosiaalisista syistä myönnettävän kaksin- tai joskus jopa kolminkertaisen palkan takaaminen näiden työskennellessä rakennustyömailla Saksassa.

19 Koska Bundesarbeitsgericht katsoi, että asian ratkaiseminen riippuu EY 49 artiklan tulkinnasta, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko sellainen kansallinen sääntely EY 49 artiklan (aiemmin EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan) vastainen, jonka mukaan sellainen rakennusyrittäjä, joka on antanut toiselle yrittäjälle toimeksi rakennuspalvelujen suorittamisen, vastaa tämän yrittäjän tai aliurakoitsijan velvoitteista maksaa työntekijälle vähimmäispalkkaa tai maksaa työehtosopimuspuolien yhteiseen rahastoon suoritettavat maksut samalla tavoin kuin takaaja, joka on luopunut oikeudestaan vaatia, että velkaa on ensin haettava velalliselta pakkotäytäntöönpanolla tai realisoimalla pantti, kun vähimmäispalkka käsittää rahamäärän, joka on maksettava verojen ja sosiaaliturvamaksujen ja työllisyyden edistämiseksi kannettujen maksujen tai vastaavien sosiaalivakuutusmaksujen pidättämisen jälkeen työntekijälle (nettopalkka), jos työntekijöiden palkan turvaaminen ei ole lain ensisijainen tavoite tai se on vain lain toissijainen tavoite?"

Ennakkoratkaisukysymys

Tutkittavaksi ottaminen

20 Euroopan yhteisöjen komissio katsoo, että kysymys takausvastuusta työehtosopimuksen sopimuspuolten yhteiseen rahastoon suoritettavien maksujen osalta ei kuulu pääasian kohteeseen ja se on näin ollen erotettava kansallisen tuomioistuimen esittämästä ennakkoratkaisupyynnöstä.

21 Tältä osin on palautettava mieleen, että tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisukysymys on jätettävä tutkimatta ainoastaan, kun on ilmeistä, ettei se koske yhteisön oikeuden tulkintaa tai että se on hypoteettinen (asia C-201/02, Wells, tuomio 7.1.2004, Kok. 2004, s. I-723, 35 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö). Tilanne ei ole tällainen käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

22 Esitetyn kysymyksen sanamuodosta, jossa selitetään pääasiassa riidanalainen säännös eli AEntG:n 1a §, ilmenee, että kysymys työehtosopimuksen sopimuspuolten yhteiseen rahastoon suoritettavista maksuista liittyy läheisesti kysymykseen vähimmäispalkan maksamisesta.

23 Ennakkoratkaisukysymys otetaan näin ollen tutkittavaksi kokonaisuudessaan.

Pääasia

24 Voidakseen antaa ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle hyödyllisen vastauksen yhteisöjen tuomioistuin saattaa joutua ottamaan huomioon sellaisia yhteisön oikeuden säännöksiä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole viitannut kysymyksessään (asia C-271/01, COPPI, tuomio 22.1.2004, Kok. 2004, s. I-1029, 27 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

25 Kuten Itävallan hallitus ja komissio aivan oikein toteavat kirjallisissa huomautuksissaan, on katsottava, että pääasian tosiseikat, sellaisina kuin ne on kuvattu ennakkoratkaisupyynnössä, kuuluvat direktiivin 96/71 soveltamisalaan. Ne vastaavat direktiivin 1 artiklan 3 kohdan a alakohdassa mainittua tilannetta.

26 Lisäksi on kiistatonta, että kysymyksessä olevat pääasian tosiseikat tapahtuivat vuoden 2000 kuluessa, toisin sanoen jäsenvaltiolle direktiivin 96/71 täytäntöönpanoa varten asetetun määräajan päättymisen eli 16.12.1999 jälkeen.

27 Kyseisen direktiivin säännökset on siis otettava huomioon ennakkoratkaisukysymystä tutkittaessa.

28 Direktiivin 96/71 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava aiheelliset toimenpiteet tapauksissa, joissa tätä direktiiviä ei noudateta. Niiden on valvottava erityisesti, että työntekijöillä ja/tai heidän edustajillaan on käytettävissään asianmukaiset menettelyt tässä direktiivissä säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi. Kuten kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan c alakohdasta ilmenee, näihin velvollisuuksiin kuuluu sen valvominen, että yritykset takaavat niiden alueella työskenteleville lähetetyille työntekijöille vähimmäispalkkojen maksamisen.

29 Tästä seuraa, että jäsenvaltioiden on valvottava muun muassa, että lähetetyillä työntekijöillä on käytettävissään asianmukaiset menettelyt vähimmäispalkan tosiasialliseksi saamiseksi.

30 Direktiivin 96/71 5 artiklan sanamuodosta seuraa, että jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta kyseisen säännöksen toisessa alakohdassa tarkoitettujen asianmukaisten menettelyjen muodon ja yksityiskohtaisten menettelytapojen osalta. Tätä harkintavaltaa käyttäessään niiden on kuitenkin joka vaiheessa kunnioitettava perustamissopimuksessa taattuja perusvapauksia (ks. vastaavasti asia C-390/99, Canal Satélite Digital, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-607, 27 ja 28 kohta ja asia C-71/02, Karner, tuomio 25.3.2004, Kok. 2004, s. I-3025, 33 ja 34 kohta) ja näin ollen pääasian kysymyksessä ollessa palvelujen tarjoamisen vapautta.

31 Tältä osin on ensiksi palautettava mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 49 artiklassa ei vaadita ainoastaan poistamaan kaikkea toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen palvelujen tarjoajan syrjintää kansalaisuuden perusteella, vaan siinä edellytetään myös kaikkien rajoitusten poistamista, vaikka niitä sovellettaisiin erotuksetta sekä kotimaisiin palvelujen tarjoajiin että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin palvelujen tarjoajiin, jos näillä rajoituksilla estetään toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen, siellä vastaavanlaisia palveluja lainmukaisesti tarjoavan henkilön toiminta, haitataan tätä toimintaa tai tehdään se vähemmän houkuttelevaksi (asia C-164/99, Portugaia Construções, tuomio 24.1.2002, Kok. 2002, s. I-787, 16 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

32 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, vastaanottavan jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön soveltaminen palvelujen tarjoajiin voi estää toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneita henkilöitä tai yrityksiä tarjoamasta näitä palveluja tai haitata niiden tarjoamista tai tehdä sen vähemmän houkuttelevaksi, koska siitä aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia sekä hallinnollisia ja taloudellisia rasituksia (em. asia Portugaia Construções, tuomion 18 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

33 Kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, onko tilanne pääasiassa tällainen takausvastuun osalta. Tältä osin on otettava huomioon kyseisen toimenpiteen vaikutus paitsi johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden aliurakoitsijoiden, myös mahdollisten näistä valtioista lähtöisin olevien urakoitsijoiden tarjoamiin palveluihin.

34 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa myös, että jos AEntG 1a §:n kaltaista lainsäädäntöä — olettaen, että se rajoittaa palvelujen tarjoamisen vapautta — sovelletaan kaikkiin henkilöihin tai yrityksiin, jotka harjoittavat toimintaa vastaanottavan jäsenvaltion alueella, lainsäädäntöä voidaan pitää perusteltuna vain yleistä etua koskevien pakottavien syiden perusteella, jos tätä etua ei suojella palvelujen tarjoajaan sen sijoittautumisvaltiossa sovellettavilla säännöillä ja jos säännökset ovat

omiaan takaamaan niillä tavoitellun päämäärän toteutumisen eikä niillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (ks. vastaavasti em. asia Portugaia Construções, tuomion 19 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

35 Yhteisöjen tuomioistuimen jo vahvistamiin yleistä etua koskeviin pakottaviin syihin kuuluu työntekijöiden suojelu (em. asia Portugaia Construções, tuomion 20 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

36 Jos periaatteessa voidaan katsoa, että vastaanottava jäsenvaltio tavoittelee yleistä etua koskevaa päämäärää eli suojelee työntekijöitä soveltaessaan vähimmäispalkkasäännöksiään toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen palvelujen tarjoajaan (em. asia Portugaia Constuções, tuomion 22 kohta), periaatteessa samoin on ensimmäisen jäsenvaltion toteuttamien sellaisten toimenpiteiden osalta, joiden tarkoituksena on vahvistaa niitä menettelyllisiä sääntöjä, joiden avulla lähetetty työntekijä voi tehokkaasti vedota vähimmäispalkkaa koskevaan oikeuteensa.

37 Kun oikeus vähimmäispalkkaan on työntekijöiden suojelun osatekijä, tämän oikeuden toteuttamisen mahdollistavien menettelyllisten sääntöjen, kuten takausvastuun pääasiassa, on myös katsottava olevan omiaan takaamaan tällaista suojelua.

38 Siltä osin kuin kysymys on ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen huomiosta, jonka mukaan pikemminkin kansallisten työmarkkinoiden kuin työntekijöiden palkan suojelu oli kansallisen lainsäätäjän ensisijainen tavoite, kun AEntG:n 1a § annettiin, on muistettava, että kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, suojellaanko pääasiassa kysymyksessä olevalla lainsäädännöllä, kun sitä tarkastellaan objektiivisesti, lähetettyjä työntekijöitä. Tämän osalta on selvitettävä, aiheutuuko asianomaisesta lainsäädännöstä kyseisille työntekijöille todellista etua,

joka merkittävällä tavalla edistää heidän sosiaalista suojeluaan. Lainsäätäjän ilmaisema aikomus saattaa tässä asiayhteydessä johtaa siihen, että niitä etuja, joita työntekijöille on väitetty myönnetyn lainsäätäjän toteuttamilla toimilla, on arvioitava yksityiskohtaisemmin (em. asia Portugaia Construções, tuomion 28 ja 29 kohta ja niissä mainittu oikeuskäytäntö).

39 Koska lähetetyt työntekijät kohtaavat käytännön vaikeuksia heillä urakoitsijaa kohtaan olevan palkkaa koskevan oikeutensa ajamisessa saksalaisissa tuomioistuimissa ja koska tämä suoja menettää taloudellista merkitystään, kun tosiasiallinen mahdollisuus vastikkeellisen työn tekemiseen Saksassa vähenee huomattavasti, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin ilmaisee tiettyjä epäilyjä siitä, saavatko lähetetyt työntekijät todellista etua takausvastuusta.

40 Kuten Pereira Félix sekä Saksan, Itävallan ja Ranskan hallitukset sekä komissio aivan oikein toteavat, AEntG:n 1a §:n sisältämän kaltaisesta säännöstä on kuitenkin hyötyä lähetetyille työntekijöille, koska viimeksi mainitut saavat vähimmäispalkan osalta maksuvelvollisen työnantajan lisäksi toisen velallisen, joka vastaa velasta yhteisvastuullisesti ensimmäisen kanssa ja on usein jopa maksukykyisempi kuin tämä. Objektiivisesti tarkasteltuna tällainen sääntö on omiaan suojelemaan työntekijöitä. Itse pääasia näyttää vahvistavan tämän AEntG:n 1a §:n suojaamistarkoituksen.

41 Siltä osin kuin yksi kansallisen lainsäätäjän tavoitteista on estää vilpillinen kilpailu niiden yritysten taholta, jotka maksavat työntekijöilleen vähimmäispalkkaa pienempää palkkaa, mikä on kansallisen tuomioistuimen tutkittava seikka, tällainen tavoite voidaan ottaa huomioon yleistä etua koskevana pakottavana syynä, joka voi oikeuttaa palvelujen tarjoamisen vapauden rajoittamisen siltä osin kuin tämän tuomion 34 kohdassa luetellut edellytykset täyttyvät.

42 Lisäksi, kuten Itävallan hallitus aivan oikein toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, yhtäältä vilpittömän kilpailun ylläpitämisen tavoitteen ja toisaalta työntekijöiden suojelemisen tavoitteen välillä ei välttämättä ole ristiriitaa. Direktiivin 96/71 johdanto-osan viides perustelukappale osoittaa, että näihin kahteen tavoitteeseen voidaan pyrkiä samanaikaisesti.

43 Mitä tulee Wolff & Müllerin huomautuksiin, joiden mukaan takausvastuu on suhteeton asetettuun tavoitteeseen nähden, tämän tuomion 34 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että ollakseen oikeutettu, toimenpiteen on oltava omiaan takaamaan sillä tavoitellun päämäärän toteutuminen eikä sillä saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi.

44 Kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, täyttyvätkö nämä edellytykset asetettuun tavoitteeseen eli asianomaisen työntekijän suojeluun nähden.

45 Näin ollen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 96/71 5 artikla, kun sitä tulkitaan EY 49 artiklan valossa, ei ole pääasian kaltaisessa asiassa esteenä sellaisille kansallisille säännöille, joiden mukaan rakennusyritys, joka on antanut toiselle yritykselle toimeksi rakennuspalvelujen suorittamisen, vastaa tämän yrityksen tai aliurakoitsijan velvoitteista maksaa työntekijälle vähimmäispalkkaa tai maksaa työehtosopimuspuolien yhteiseen rahastoon suoritettavat maksut samalla tavoin kuin takaaja, joka on luopunut oikeudestaan vaatia, että velkaa on ensin haettava pakkotäytäntöönpanolla tai realisoimalla pantti, kun vähimmäispalkka käsittää rahamäärän, joka on maksettava verojen ja sosiaaliturvamaksujen ja työllisyyden edistämiseksi kannettujen maksujen tai vastaavien sosiaalivakuutusmaksujen pidättämisen jälkeen työntekijälle (nettopalkka), jos näiden sääntöjen ensisijaisena tavoitteena ei ole työntekijöiden palkan turvaaminen tai kun tämä turvaaminen on vain niiden toissijainen tavoite.

Oikeudenkäyntikulut

46 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kun näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16 päivänä joulukuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY 5 artikla, kun sitä tulkitaan EY 49 artiklan valossa, ei ole pääasian kaltaisessa asiassa esteenä sellaisille kansallisille säännöille, joiden mukaan rakennusyritys, joka on antanut toiselle yritykselle toimeksi rakennuspalvelujen suorittamisen, vastaa tämän yrityksen tai aliurakoitsijan velvoitteista maksaa työntekijälle vähimmäispalkkaa tai maksaa työehtosopimuspuolien yhteiseen rahastoon suoritettavat maksut samalla tavoin kuin takaaja, joka on luopunut oikeudestaan vaatia, että velkaa on ensin haettava velalliselta pakkotäytäntöönpanolla tai realisoimalla pantti, kun vähimmäispalkka käsittää rahamäärän, joka on maksettava verojen ja sosiaaliturvamaksujen ja työllisyyden edistämiseksi kannettujen maksujen tai vastaavien sosiaalivakuutusmaksujen pidättämisen jälkeen työntekijälle (nettopalkka), kun näiden sääntöjen ensisijaisena tavoitteena ei ole työntekijöiden palkan turvaaminen tai kun tämä turvaaminen on vain niiden toissijainen tavoite.

Allekirjoitukset